

Estlandssvensk frågelista om räfsor o likn

Eggt (Kallv. Orass)
AST (Stk. by. Rickel)
Est-su fråg
78

Skriv och rita, så att vi får klarhet så långt möjligt om följande, så är Ni snäl

1. Hvilka slag av räfsor fanns hos er?

Höräfsa, log- el ri-räfsa, åkerräfsa (att bruka då säden var skuren? och även hem körd?), strandräfsa (att dra upp släke med?), tyffel-räfsa (att bruka i potatis-åker?), kolräfsa (att riva ut träkol med ur milan?).

2. Hur kallades hvar och en av dessa?

Fanns ord som hö-räfsa, slarv-räfsa, löp-räfsa (laup-, loup-?), lhäck-räps?

3. Rita upp hvar och en av dem som fanns hemma, hvar på sitt blad. (Rita stort!)

Hvilket virke (i vilka virken) brukades till olika delar?

Hur var hvar och en hopsatt? Ungefärliga mått? (Kanske bäst ange i fot o tum, eftersom dessa mått brukades så länge av gmlt.)

Hur kallades delarna? Sätt siffror på bilden (blyerts). Tag sen nytt blad,

och sätt ut siffrorna en i taget med sitt namn och beskrivning som kan tarvas.

Hur användes hvart och ett redskap? Namnet säger ju en del, men det kan finnas mer att berätta om bruket.

4. Ex:

skaftet gjordes av ? gran (alltid?), av ? al (i somliga typer?), av .....

" var runt (cylindriskt) och ungf jämntjockt?

" " flatt i ändan närmast själva räfsan? Hur kallades detta flata?

" fästes så och så. - Hur gjordes hål? Hur fästes? Med en tinn (i soml fall)? med en trä-häl? (Detta -L betyder "tjockt l-ljud".)

" var kluvet i somliga räfsor? i vilka? i vilka aldrig? *Hur klyves man?*

" " lite bredare där skaftet var intappat? hade två små utbuktningar, en för hvar halva av kluvet skaft? Hur fästes halvorna?

" " alldeles rakt och plant? (ngnsin helt rakt?)

" " en smula båkåtsvängt (mot skaftet), i båda ändarna ?

dels med ett kraftigt utskott mitt för ett flatt skaftfäste?

dels dubbelsvängt (som ett par kohorn) på samma räfstyp?

" " sågat och skuret så att det var två flata ben som tappades in i själva räfsan? (Sådan har jag knäppt på Odensh. Men där fanns även kluvna skaft

Hvarifrån de båda typerna till HöLmen?)

Hur mycket hade man bruk för fästade viggas, då skaft sattes på?

Fanns benämningar som 'räfshuvud', 'räfsklack' (reps-klackan i best form?) ?

'räfstinne' (räps-tinnan i best form?) ?

'räfs-täld, -käl, -kjäl, -tärd' el likn ??

Hvilket patti avser hvarje sådant namn?

4. Hur många "tinnar" brukade det finnas i olika slag av räfsor?
Hur stora var de olika?
Hvarav gjordes de, hur täljdes de i detalj för att fästa i sitt hål, har man haft viggas i dem? Var alla helt lika, även den mittersta?
I hvilka fall fäste man skaftet med tinnan, i hvilka fall icke?
Hur stod radén riktad i förhållande till skaftets riktning?
rakt ned (i 90 grader mot skaftet)? snett bakåt en smula? alltid lika?
5. Hade man träbåge som stadgade ~~är~~räfsan vid skaftet? borrarad gm skaftet och in-tappad (?) i tvärträ med "tinnarna"?
Hvarav gjordes bågen?
Hur kallades den? Båge, vidja, grepe? Hade man mer än en?
Förekom dylik båge alltid på vissa räfsor, aldrig på andra?
6. Hur släpade man den stora åkerräfsan? Ngn "sele" att lägga om "hårdorna"?
Eller två skaklar och ett främre tvärträ, parallellt med själva räfskammen?
Glöm inte ungefärliga måtten och antalet "tinnar".
När användes den? Genast efter sädens bindning? El först när säden blivit hem-körd från åkern? Skulle man lämna ngt åt fåglarna på sädåkern?
Lika för alla sädesslag?
7. Berätta om arbetet vid strand med "släke", "höter" o hvad det nu kunde heta.
Räckte det med räfsor till det arbetet? Grepar? Forkar? (Rita!)
8. Glöm inte att tala om, i fall man har bytt el förändrat ngt hithörigt redskap under senare tid (el i mannaminne), och nämn då om man vet hvarifrån det nya hade kommit och gm hvilka personer.

Välkomna med svar.

Kvartblad (4:0) medföljer

liksom svarskuvert.

Hälsningar.

NT